

VRAGEN EN ANTWOORDEN OVER VLAAMSE PARKEN

INHOUD

1	Algemeen	2
1.1	Waarom zijn Vlaamse Parken belangrijk?	2
1.2	Wat is een Vlaams Park?	2
1.3	Wat is het verschil tussen een Landschapspark (LSP) en een Nationaal Park Vlaanderen (NPV)?	3
1.4	Wie is betrokken bij de voorbereiding van het beleid voor Vlaamse Parken?	3
1.5	Welke voordelen op korte termijn biedt een kandidatuur als Landschapspark of Nationaal Park Vlaanderen?	4
1.6	Wat is de meerwaarde van een Landschapspark of Nationaal Park Vlaanderen op lange termijn?	4
1.7	Waarom worden er zo weinig parken erkend? Is dit een éénmalige oproep?	5
1.8	Kan je twee kandidaturen indienen, als Landschapspark én als Nationaal Park Vlaanderen?	5
1.9	Kan een (deel)gebied opgenomen zijn in twee kandidaturen?	6
1.10	Dienen de Vlaamse Parken te vallen binnen de recent afgebakende referentieregio's?	6
2	Selectieprocedure	7
2.1	Wat wordt er verwacht van een kandidaat Landschapspark of Nationaal Park Vlaanderen?	7
2.2	Hoe verloopt de procedure?	7
2.3	Hoe wordt een perimeter van een park bepaald? welke gebieden worden in aanmerking genomen bij de bepaling van de omvang en samenhang van een park?	7
2.4	Wie moet zeker deel uitmaken van een gebiedscoalitie?	8
2.5	Wat is de rol van Natuur en Bos (ANB)?	9
2.6	Moet een gebiedscoalitie al gevormd zijn?	10
2.7	Hoe toon je een gebiedscoalitie aan?	10
2.8	Wat houdt een engagementsverklaring in?	10
2.9	Wat is een intentieverklaring NBP Type 4?	11
2.10	Wat wordt bedoeld met landschapsbiografie?	11
2.11	Wat wordt verstaan als een hoge mate van verwevenheid bij het criterium multifunctionaliteit bij Landschapsparken?	12
2.12	Wat wordt er verstaan onder USP?	13
2.13	Hoe past de uitbouw van toeristische infrastructuur binnen de Vlaamse Parken?	13
2.14	Hoe gebeurt de beoordeling van een kandidatuur?	13
2.15	Wat is er mogelijk voor grensoverschrijdende gebieden?	14
2.16	Hoeveel kandidaten worden er geselecteerd voor het begeleidingstraject?	14
2.17	Wat wordt precies verstaan onder overzicht van aanwezige erfgoedwaarden (zgn. bijlage 1) bij Nationale Parken?	15
3	Na de selectie	16
3.1	Hoe moet een kandidaat zich organiseren voorafgaand aan de toekenning van een label?	16
3.2	Kan na selectie de samenstelling van de coalitie en de perimeter/afbakening nog aangepast worden?	16
3.3	Komt een bestaand projectbureau in aanmerking voor een subsidie ivk. het begeleidingstraject?	16
3.4	Wat wordt er bedoeld met een masterplan? Wanneer moet dit ingediend worden?	17
3.5	Wat wordt er bedoeld met een operationeel plan?	17
3.6	Kan een masterplan worden opgemaakt door een externe dienstverlener?	17
3.7	Is deelname aan het begeleidingstraject verplicht?	17
3.8	Is een kandidaat verplicht om een masterplan in te dienen?	17
4	Na de oprichting.....	18
4.1	Hoe moet een kandidaat zich organiseren na de toekenning van een label?	18
4.2	Worden de labels wettelijk verankerd? Wat houdt de wettelijke verankering precies in?	18
4.3	Zijn er (wettelijke) verplichtingen verbonden aan het label als Landschapspark of Nationaal Park Vlaanderen?	18

4.4	Welke financiële ondersteuning zal verbonden zijn aan het label Landschapspark of Nationaal Park Vlaanderen?	19
4.5	Wat wordt verwacht als bijdrage van de lokale besturen?	20
4.6	Hoe verhoudt het label Landschapspark zich tot de bestaande landschapsparken?	20
4.7	Wordt er een koepelorganisatie voor de Vlaamse Parken opgericht?	20
4.8	Is jacht nog toegelaten in een Vlaams Park?	21
4.9	Kan een private eigenaar of vereniging deelnemen aan een Nationaal Park Vlaanderen of Landschapspark?	21
4.10	Wat is de impact op landbouw en ondernemingen?	22

1 ALGEMEEN

1.1 WAAROM ZIJN VLAAMSE PARKEN BELANGRIJK?

Het oprichten van Vlaamse Parken is opgenomen in het Vlaams Regeerakkoord. Maatschappelijk staan we voor een aantal grote uitdagingen zoals de klimaatcrisis en de biodiversiteitscrisis. De Vlaamse regering heeft zich internationaal geëngageerd om deze een halt toe te roepen. Een deel van de oplossing voor deze crisissen ligt in een grootschalige, multidisciplinaire aanpak waarbij verschillende beleids- en bestuursniveaus langdurig samenwerken via een duidelijke en gedragen agenda. Enkel op die manier kunnen o.a. droogte, hitte, het uitsterven van planten en dieren, het verdwijnen van open ruimte succesvol worden bestreden. Tevens is het van belang dat de kwaliteit van het landschap wordt verbeterd met respect voor het erfgoed. De Vlaming heeft ook nood aan meer belevingsvolle open ruimte, groen en natuur en dit biedt ook hefboomen voor toeristische ontwikkeling van onze regio.

De voorbije jaren werden er in Vlaanderen, gedreven vanuit een lokale specifieke behoefte, verschillende gebiedscoalities opgericht. Dit leidde tot een veelheid aan parken met zelfverklaarde statuten zonder juridische basis en met diverse invullingen.

Via het definiëren van een beleidskader voor de Vlaamse Parken, met de Landschapsparken en de Nationale Parken Vlaanderen, komt er een duidelijk kader voor deze statuten evenals een verankering in de wetgeving, waarmee gebiedscoalities beter ondersteund en begeleid kunnen worden. Hierdoor zullen de maatschappelijke uitdagingen veel effectiever kunnen worden aangegaan. Door internationaal gekende statuten te gebruiken, en deze zo maximaal mogelijk te aligneren op de internationaal gehanteerde definities van IUCN, ontstaat een geloofwaardig en herkenbaar Vlaams Parkenbeleid.

1.2 WAT IS EEN VLAAMS PARK?

De term ‘Vlaams Park’ wordt gebuikt als koepelterm voor de diverse parkstatuten in Vlaanderen, met name de Nationale Parken Vlaanderen, de Landschapsparken en de UNESCO statuten zoals Natuurlijk Werelderfgoed, Geoparken en Biosfeergebieden. De Vlaamse parken garanderen kwaliteit op basis van een vooraf bepaald beleidskader (definitie, criteria en procedure). Alvorens een statuut wordt toegekend dient een procedure te worden doorlopen.

Gezien de ambitie - het multifunctioneel karakter van de landschapsparken - blijven ook de andere partners, waaronder landbouw en de rol van landbouwers in de landschapsparken, nauw betrokken via de werking in het programmateam. Afstemming en maatwerk gebeurt voortdurend. Het is een en/een verhaal, waarin vanuit eenzelfde integrale visie het harmonieus samengaan van landschapsontwikkeling, recreatie, natuur, landbouw, toerisme, ondernemerschap voorop staan.

Op verschillende momenten in de voorbereiding van de oproep 'Nationale Parken Vlaanderen en Landschapsparken' is er overleg geweest met diverse actoren, zowel door de administratie als door het kabinet Demir. Er heeft overleg plaatsgevonden met het Vlaams Overleg Regionale Landschappen, Natuurpunt, de provincies en de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP), Landelijk Vlaanderen en leden van de Gewestelijke Overleginstantie (GOI). Tijdens de voorbereiding van de oproep heeft er op 7 oktober 2020 een forum voor geïnteresseerden plaatsgevonden. Hierbij werden de eerste ideeën gepresenteerd en konden vragen en suggesties ingebracht worden. Hieraan namen ook vertegenwoordigers deel van Landelijk Vlaanderen, Boerenbond, Natuurpunt, regionale landschappen, toeristische organisaties, provincies en gemeenten.

Bij de uitwerking van het regelgevend kader zal er bijkomend overleg met de verschillende betrokkenen voorzien worden.

1.5 WELKE VOORDELEN OP KORTE TERMIJN BIEDT EEN KANDIDATUUR ALS LANDSCHAPSPARK OF NATIONAAL PARK VLAANDEREN?

De oprichting van een Nationaal Park Vlaanderen of Landschapspark zal, op korte termijn, enkel kunnen via deelname aan deze oproep.

Na de eerste selectie worden kandidaten op een shortlist geplaatst. Enkel kandidaten van de shortlist kunnen toegang krijgen tot een begeleidingstraject (12 maanden) waarbij via intervisie en workshops ondersteuning wordt geboden bij de opmaak van een masterplan en operationeel plan voor het gebied. De kandidaat ontvangt ook een subsidie van 100.000 euro die kan aangewend worden voor het aanwerven van personeel of voor het inhuren van een externe dienstverlener. Enkel kandidaten waarvan het masterplan en operationeel plan gunstig worden beoordeeld maken kans op een label als Landschapspark of Nationaal Park Vlaanderen.

1.6 WAT IS DE MEERWAARDE VAN EEN LANDSCHAPSPARK OF NATIONAAL PARK VLAANDEREN OP LANGE TERMIJN?

De titel 'Landschapspark' of 'Nationaal Park Vlaanderen' is in eerste instantie een prestigieus label dat een gebied aantrekkelijk maakt voor bezoekers, bewoners en beleidsmakers. Het statuut brengt een dynamiek op gang die kan fungeren als motor voor de regionale ontwikkeling, o.a. op vlak van werkgelegenheid, toeristische recreatieve ontwikkeling, investeringen allerhande etc.

1.9 KAN EEN (DEEL)GEBIED OPGENOMEN ZIJN IN TWEE KANDIDATUREN?

Een gebied dat in een Landschapspark of Nationaal Park ligt, kan niet tegelijk in een ander Landschapspark of Nationaal Park opgenomen zijn. Bij de indiening van de eerste kandidaturen in 2021 (fase conceptnota) kan dit eventueel wel nog voorkomen. I.f.v. het bekomen van een parklabel en de indiening van het definitief masterplan moet een keuze gemaakt zijn zodat het duidelijk is welke (deel)gebieden binnen de perimeter van het park opgenomen zijn.

1.10 DIENEN DE VLAAMSE PARKEN TE VALLEN BINNEN DE RECENT AFGEBAKENDE REFERENTIEREGIO'S?

De Vlaamse Parken vormen een uitzondering op de beslissing van de Vlaamse Regering over de referentieregio's:

Omwille van het specifieke karakter en de nood aan voldoende flexibiliteit vallen volgende vormen van samenwerking in zijn geheel buiten de scope van de regiovorming:

- ...
- *Samenwerkingsverbanden waarbij de landschappelijke gegevenheid dominant is of die gebonden zijn aan fysische en natuurlijke structuren*

2 SELECTIEPROCEDURE

2.1 WAT WORDT ER VERWACHT VAN EEN KANDIDAAT LANDSCHAPSPARK OF NATIONAAL PARK VLAANDEREN?

Het juiste inschrijvingsformulier dient correct ingevuld met bijhorende conceptnota en bijlagen en ten laatste op 15 september 2021 ingediend. Alle info is beschikbaar via www.natuurenbos.be/vlaamseparken.

2.2 HOE VERLOOPT DE PROCEDURE?

Kandidaten dienen ten laatste op 15 september 2021 een conceptnota in, ofwel om geselecteerd te worden als landschapspark, ofwel als Nationaal park Vlaanderen. Beide procedures lopen parallel, maar wel afzonderlijk. De ingediende conceptnota wordt beoordeeld door een jury bestaande uit ambtenaren uit verschillende entiteiten van de Vlaamse Overheid en externe experts. De jury gaat na of de kandidaatgebieden voldoen aan de gestelde voorwaarden. Als dat het geval is, komen de geselecteerden terecht op een shortlist. In sommige gevallen kan geoordeeld worden dat er aanvullende informatie nodig is. Deze kandidaten krijgen dan de tijd om hun dossier aan te vullen.

Indien de jury oordeelt dat informatie ontbreekt om de kandidatuur voldoende te beoordelen, krijgen de kandidaten ook dan de tijd om hun dossier aan te vullen of deels te herwerken. De jury zal de aangevulde kandidaturen dan opnieuw beoordelen begin december. Het resultaat is een shortlist met een rangschikking van kandidaatgebieden. De best geklasseerde kandidaten worden toegelaten tot de volgende fase. In deze fase krijgen de kandidaten een begeleidingstraject van 12 maanden aangeboden dat start in maart 2022. Kandidaten ontvangen eveneens een subsidie voor het opmaken van een masterplan en operationeel plan. Deze subsidie kan aangewend worden voor personeelskosten of een externe opdracht. Dezelfde jury zal in 2023 deze plannen beoordelen. De beste kandidaten krijgen dan het label Landschapspark of Nationaal park Vlaanderen toegekend.

2.3 HOE WORDT EEN PERIMETER VAN EEN PARK BEPAALD? WELKE GEBIEDEN WORDEN IN AANMERKING GENOMEN BIJ DE BEPALING VAN DE OMVANG EN SAMENHANG VAN EEN PARK?

De perimeter van een Landschapspark wordt bepaald door duidelijke en natuurlijke grenzen die op een landschappelijk logische plaats liggen. Uitgesloten gebieden middenin een Landschapspark of enclaves in de afbakeningen worden niet toegelaten.

De perimeter van een Nationaal Park Vlaanderen wordt gevormd door natuurlijke grenzen. Bij de perimeter wordt maximaal gewerkt met landschapsecologische grenzen aangevuld met logische afbakening t.g.v. voorkomen van barrières (wegen, kanalen etc.). Bestuurlijke of administratieve grenzen zijn ondergeschikt.

De afstand tussen twee natuurkernen is niet gelimiteerd. De belangrijkste reden hiervoor is dat een kwantitatieve invulling bijzonder arbitrair zou zijn, terwijl de keuze van een perimeter en natuurkernen beter gebeurt op basis van een kwalitatieve analyse op maat van het gebied. De criteria voor nationale parken schrijven voor dat een perimeter van een gebied samenhangend moet zijn: “De grenzen zijn logisch en worden landschapsecologisch onderbouwd (...)” Ze houden “rekening met de ruimtelijke eisen van habitats en soorten evenals natuurlijke processen en fenomenen”. Diverse natuurkernen dienen bovendien te worden verbonden, via de zone voor natuurontwikkeling en/of de zone voor omgevend landschap, zowel vanuit natuuroogpunt als voor de recreant.

De natuurkern wordt gevormd door gebieden die op dit moment een bescherming genieten o.b.v. het gewestplan of als onderdeel van het NATURA 2000 netwerk. De criteria stellen verder dat de natuurkern voor > 50 % biologisch waardevol dient te zijn en dat > 50 % gevat dient te zijn door een NBP type 4 (of een intentie tot -). Voor een deelgebied in landbouwgebruik en gelegen in NATURA 2000 kan men maw. opteren om deze zowel in te kleuren als Natuurkern of als zone voor Natuurontwikkeling zolang men de doelstellingen op niveau van de natuurkwaliteit en omvang en samenhang voor de natuurkern behaalt. Men dient bij de configuratie van de perimeter rekening te houden met de robuustheid van het systeem, de systeemkwaliteit en het verwachte groeipad anderzijds.

Waterlopen, plassen en meren kunnen meegeteld worden als onderdeel van de natuurkern voor zover beschermd zijn op basis van de bestemming of op basis van de aanduiding als SBZ.

2.4 WIE MOET ZEKER DEEL UITMAKEN VAN EEN GEBIEDSCOALITIE?

Een coalitie van een kandidaat bestaat uit verschillende soorten partners:

- een coördinerende partner die de coalitie organiseert, coördineert en als aanspreekpunt fungeert tijdens de planfase;
- kernpartners die zich engageren om een landschapspark of nationaal park op te richten en actief bij te dragen tot de opmaak en realisatie van het masterplan en operationele plan;
- ondersteunende partners die de kandidatuur ondersteunen en aan de opmaak en uitvoering van het masterplan en operationeel plan willen bijdragen.

Voorbeelden van mogelijke partners bij de indiening van de eerste kandidatuur zijn:

- o gemeentelijke, provinciale en Vlaamse overheidsinstanties die structureel en actief bijdragen tot de realisatie van het masterplan;
- o betrokken eigenaars en/of beheerders: dit kunnen overheden, terreinbeherende organisaties, en (een samenwerkingsverband van) particuliere eigenaren zijn voor zover ze eigenaar zijn van meer dan 200 ha. Het beheer van betreffende gebieden is langdurig afgestemd op de doelstellingen van het Nationaal Park; voorbeelden zijn (lokale) overheden, militaire overheid, natuurvereniging, drinkwatermaatschappij, landgoedeigenaars...;
- o een regionaal landschap;

2.6 MOET EEN GEBIEDSCOALITIE AL GEVORMD ZIJN?

Een coalitie op maat van het gebied is het vierde selectie criterium. Het ambitieniveau en het engagement van de partners bij de eerste kandidatuurstelling en de representativiteit voor het gebied zijn bepalend voor de weging van dit criterium. De kiem van de coalitie moet in elk geval aanwezig zijn en de belangrijkste partners moeten hun engagement geven via een engagementsverklaring bij de conceptnota. Voor openbare besturen volstaat een collegebesluit of een besluit van de Bestendige Deputatie waarin het engagement voor het traject en de bevestiging van de coördinerende partner wordt gegeven. Voor andere instanties volstaat een engagement tot deelname in een brief. De definitieve samenstelling van de gebiedscoalitie moet bepaald zijn tegen het moment van oprichting van het park en wordt beschreven in het masterplan. Bovendien kan een coalitie ook nog groeien en evolueren nadat het Landschapspark of Nationaal park Vlaanderen opgericht is.

Een Regionaal Landschap kan de rol opnemen van coördinerende partner of kan op een andere manier deel uitmaken van de gebiedscoalitie, afhankelijk van de lokale situatie.

Indien meerdere gebieden voldoen aan de selectiecriteria wordt een ranglijst opgemaakt op basis van een weging. Deze weging is terug te vinden in het oproepreglement.

2.7 HOE TOON JE EEN GEBIEDSCOALITIE AAN?

In het inschrijvingsformulier wordt gevraagd de deelnemers aan de gebiedscoalitie op te sommen. Verwacht wordt dat minstens de coördinerende partner en kernpartners een engagementsverklaring ondertekenen. Andere partners kunnen via een ondertekende engagementsverklaring of een steunbrief hun steun inbrengen. De ondertekende engagementsverklaringen of een steunbrieven zijn bijlagen bij een kandidatuur.

2.8 WAT HOUDT EEN ENGAGEMENTSVERKLARING IN?

In een engagementsverklaring spreekt de partner het engagement uit dat deze organisatie volledig achter de kandidatuur van het gebied en de coalitie staat voor het bekomen van het label Landschapspark of Nationaal Park Vlaanderen. Daartoe is ze bereid om actief mee te werken aan de op te maken plannen en aan de uitvoering ervan door mensen of middelen in te brengen.

Een engagementsverklaring is een document ondertekend door een daartoe gemandateerde persoon waarin bevestigd wordt dat de partner instemt met de kandidatuur als Landschapspark of Nationaal Park Vlaanderen en zich er formeel toe engageert om deze naar best vermogen te ondersteunen. De partner bevestigt ook zijn/haar principieel engagement om proportioneel of volgens afspraak bij te dragen aan de 20% cofinanciering die vooropgesteld wordt als de kandidaat een label als Landschapspark of Nationaal Park Vlaanderen bekommt.

- de manier waarop mensen in het verleden natuur en landschap hebben beleefd, en de veldnamen en verhalen die plekken en terreinen in het landschap een eigen specifieke identiteit geven
- de historische gelaagdheid (of tijddiepte) van het landschap (de herkenbaarheid van historische elementen patronen en processen in het huidige landschap en hun samenhang in ruimte en tijd; het beschrijven van wezenlijke (landschappelijke) kenmerken/kernkarakteristieken)
- de ruimtelijke opbouw en landschappelijke verscheidenheid van het gebied (de gebiedsidentiteiten).
- de huidige situatie
 - de huidige abiotische en biotische relaties van het gebied en de mogelijkheden tot herstel
 - een beschrijving van de aanwezige natuur- en landschapswaarden en beschermings- en beleidsdoelen (Natura 2000, Kaderrichtlijn Water, Rode Lijst-soorten, beschermde landschappen, monumenten, archeologische sites,...)
 - een inventarisatie van op te lossen knelpunten voor het behoud en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden
 - een onderbouwd voorstel voor een gebiedsbepaling op basis van abiotische, natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische factoren en een grove zonerings.

(bron: leidraad Nationale Parken

<https://www.nationaleparkenbureau.nl/standaard+en+leidraad/HandlerDownloadFiles.ashx?idnv=1913471>

('deel 2.5.2 Hoe maak je een landschapsbiografie')).

2.11 WAT WORDT VERSTAAN ALS EEN HOGE MATE VAN VERWEVENHEID BIJ HET CRITERIUM MULTIFUNCTIONALITEIT BIJ LANDSCHAPSPARKEN?

Een Landschapspark onderscheidt zich door de hoge mate van verwevenheid van diverse openruimtefuncties (landbouw, natuur, bos, water, recreatie, erfgoed) (zie subcriterium multifunctionaliteit). Dit wordt in de conceptnota aangetoond door een beschrijving van het gebied. Hoge mate' wil zeggen dat er binnen de gebiedsperimeter relatief veel verweving natuur-landbouw voorkomt; meer dan in andere omliggende gebieden.

De referentiekaart werd opgemaakt op basis van een selectie van alle waardevolle en zeer waardevolle natuur uit de biologische waarderingskaart gecombineerd met de kaart van landbouwgebruikspcelen. De analyse werd uitgevoerd op een 10m-resolutie. Elke hectarecel waarin minstens 100m² natuur of landbouw voorkomt, werd meegenomen in de analyse. Deze kaart geeft per hectarecel aan of dit een monofunctionele landbouwcel is, een monofunctionele natuurcel, een cel met verweving tussen landbouw en natuur met een dominantie van landbouw, of een cel met verweving tussen landbouw en natuur met een dominantie van natuur. Omdat deze kaart een rasterkaart is en omdat alleen waardevolle en zeer waardevolle natuur op basis van de BWK werd gebruikt, wordt er geen minimum percentage bepaald. De kaart moet eerder gezien worden als een basis of aanleiding om de mate van verwevenheid in het kandidaat-landschapspark zelf te analyseren

2.15 WAT IS ER MOGELIJK VOOR GRENDOVERSCHRIJDENDE GEBIEDEN?

Ook grensoverschrijdende gebieden kunnen kandidaat zijn om een label Landschapspark of Nationaal Park Vlaanderen te bekomen. Voor deze gebieden gelden dezelfde criteria en gelden enkele bijkomende criteria voor de grensoverschrijdende aspecten.
Het criterium 'omvang' geldt voor het totale gebied binnen de voorgestelde grensoverschrijdende perimeter.

Voor een grensoverschrijdend Landschapspark gelden volgende bijkomende criteria:

- Minstens 5.000 ha moet in Vlaanderen liggen en ook voldoen aan de kwantitatieve (percentages) selectiecriteria;
- Er is een totaalvisie voor het grensoverschrijdende landschapspark waarbij de kandidaat kan aantonen dat bij de naburige overheden vanuit een gelijkaardige beleidsvisie aan het gebied gewerkt wordt of dat het een gelijkwaardige erkenning bekomen heeft of hiertoe op korte termijn kans maakt.

Voor een grensoverschrijdend Nationaal park gelden volgende bijkomende criteria:

- Indien de Vlaamse natuurkern aansluit bij delen gelegen buiten het Vlaamse Gewest en voor zover dit past binnen hetzelfde landschappelijke en ecologische complex, volstaat een omvang van de (gewest)grensoverschrijdende natuurkern van minstens 5000 ha. Het Masterplan voorziet in een groeitraject voor de Vlaamse natuurkern naar minimaal 5000 ha.
- De delen gelegen buiten het Vlaamse Gewest genieten een gelijkwaardige juridische bescherming (niet statuut) als de Vlaamse natuurkern.
- De natuurkern gelegen buiten het grondgebied van het Vlaamse Gewest geniet een gelijkwaardige juridische bescherming als de Vlaamse natuurkern. Bij aanvang wordt er een natuurkern van minimaal 5.000 ha gevraagd voor de gewestgrensoverschrijdende natuurkern (som van delen gelegen in Vlaanderen en erbuiten). Enkel voor het Vlaamse grondgebied wordt er gevraagd dat minstens 50% onder NBP type 4 ligt of dat daar een intentie toe is. Na 20 jaar dient de Vlaamse Natuurkern uit te groeien tot minimaal 5.000 ha waarvan minimaal 75% onder NBP type 4 moeten liggen.

2.16 HOEVEEL KANDIDATEN WORDEN ER GESELECTEERD VOOR HET BEGELEIDINGSTRAJECT?

We richten ons voor het begeleidingstraject op 7 kandidaten voor Nationale Parken Vlaanderen en 7 kandidaten voor Landschapsparken. Enkel de best gerangschikte kandidaten na beoordeling van de conceptnota's komen in aanmerking.

2.17 WAT WORDT PRECIËS VERSTAAN ONDER OVERZICHT VAN AANWEZIGE ERFGOEDWAARDEN (ZGN. BIJLAGE 1) BIJ NATIONALE PARKEN?

In de bijlage 1 bij de kandidatuur voor een Nationaal Park Vlaanderen wordt een overzicht van de aanwezige erfgoedwaarden in het gebied (onroerend, immaterieel en levend erfgoed) gevraagd. Dit omvat een representatieve lijst van

- in het gebied aanwezig *onroerend erfgoed*, met een korte omschrijving van de elementen en zones en met vermelding van het statuut. Het gaat om landschappelijk, archeologisch, bouwkundig en varend erfgoed (incl. wrakken), met inbegrip van vegetaties die getuigen van landgebruik uit het verleden, van houtige beplantingen met erfgoedwaarde, van kleine landschapselementen en van aardkundige waarden. Onder erfgoed worden hier zowel relictten (overblijfselen uit het verleden, in het algemeen) als erfgoed sensu stricto begrepen (de relictten waarvan het belang al erkend is door een erfgoedorganisatie).
- aan het gebied verbonden *immaterieel erfgoed*, met een korte omschrijving van het erfgoed en met vermelding van het statuut. Het gaat om verhalen, taal, veldnamen, vakmanschap, gebruiken, rituelen, feesten, recepten, ...
- in het gebied aanwezig *levend erfgoed*, met een korte omschrijving van het erfgoed. Het gaat om oude huiskierrassen, oude graansoorten, ...

De kandidaat geeft ook aan of er voor het erfgoed beheerplannen, onroerend erfgoed richtplannen of andere plannen bestaan.

3 NA DE SELECTIE

3.1 HOE MOET EEN KANDIDAAT ZICH ORGANISEREN VOORAFGAAND AAN DE TOEKENNING VAN EEN LABEL?

In de selectiefase zijn er geen formele vereisten. Eén partij moet aangeduid worden als coördinerende partner of ‘gevolmachtigde’ om op te treden voor de coalitie. Zie ook 2.4 (Wie moet zeker deel uitmaken van de coalitie?)

3.2 KAN NA SELECTIE DE SAMENSTELLING VAN DE COALITIE EN DE PERIMETER/AFBAKENING NOG AANGEPAST WORDEN?

Een coalitie kan uiteraard nog groeien en evolueren nadat het Landschapspark of Nationaal park Vlaanderen opgericht is.

De perimeter van het Vlaamse Park hoeft bij de indiening van de conceptnota nog niet vast te liggen, pas bij indiening van het masterplan liggen de grenzen vast. Voor wat betreft het Nationaal Park Vlaanderen is het wel van belang dat er minimaal 5.000 natuurkern is afgebakend in de conceptnota. Deze kan eventueel nog wijzigen bij de opmaak van het masterplan.

3.3 KOMT EEN BESTAAND PROJECTBUREAU IN AANMERKING VOOR EEN SUBSIDIE IKV. HET BEGELEIDINGSTRAJECT?

De kandidaten die al beschikken over een (ontwerp) Masterplan en/of operationeel plan, én die al ondersteuning ontvangen in de vorm van een facultatieve subsidie van de Vlaamse Overheid voor een projectbureau, komen in aanmerking voor een subsidie van maximaal 40% op basis van een motivatie waaruit de behoefte tot bijkomende ondersteuning blijkt rekening houdende met de reeds beschikbare menskracht. De opdracht voor deze projectbureaus bestaat erin ofwel het ontwerp Masterplan te finaliseren rekening houdende met de vereiste beoordelingscriteria, ofwel in geval van een goedgekeurd masterplan, een operationeel plan op te maken dat aangeeft op welke manier men zich zal aligner op het nieuwe beleidskader.

3.4 WAT WORDT ER BEDOELD MET EEN MASTERPLAN? WANNEER MOET DIT INGEDIEND WORDEN?

Het masterplan vertrekt van een landschapsanalyse van het gebied en de historiek ervan. Het schetst een globale visie op het gebied en de gewenste ontwikkelingen o.b.v. de voorafgaande analyse. Het masterplan moet ingediend worden 12 maanden na de start van het begeleidingstraject, m.n. in maart 2023.

3.5 WAT WORDT ER BEDOELD MET EEN OPERATIONEEL PLAN?

Het operationeel plan beschrijft hoe gedurende de volgende 5 jaar het masterplan concreet zal uitgevoerd worden. Het beschrijft acties, partners, instrumenten, financiering, ... die hiervoor zullen ingezet worden. Het eerste operationeel plan moet samen met het masterplan ingediend worden, m.n. in maart 2023.

3.6 KAN EEN MASTERPLAN WORDEN OPGEMAAKT DOOR EEN EXTERNE DIENSTVERLENER?

Een masterplan kan opgemaakt worden door een externe dienstverlener. Een kandidaat kan gebruik maken van een eventuele raamovereenkomst, beschikbaar gesteld door de Vlaamse Overheid. Een kandidaat kan ook zelf een externe dienstverlener aanstellen, binnen het kader van de wet op de overheidsopdrachten.

3.7 IS DEELNAME AAN HET BEGELEIDINGSTRAJECT VERPLICHT?

Deelname aan het begeleidingstraject is verplicht. Het begeleidingstraject wordt gemaakt op maat van de verwachtingen voor de Vlaamse parken en op maat van de noden van de kandidaten. Het is daarnaast de bedoeling dat kandidaten ook van elkaar leren en expertise uitwisselen.

3.8 IS EEN KANDIDAAT VERPLICHT OM EEN MASTERPLAN IN TE DIENEN?

Als een kandidaat geen masterplan indient, zal de subsidie stopgezet worden en (deels) teruggevorderd worden. Aangezien slechts een beperkt aantal gebieden worden toegelaten tot het begeleidingstraject en het begeleidingstraject op zich toch behoorlijk intensief is, vragen we aan kandidaten om deelname goed te overwegen op voorhand.

////////////////////////////////////

4 NA DE OPRICHTING

4.1 HOE MOET EEN KANDIDAAT ZICH ORGANISEREN NA DE TOEKENNING VAN EEN LABEL?

Een gebied dat erkend wil worden zal een aparte rechtspersoonlijkheid dienen te hebben. De leden van de gebiedscoalitie richten hiertoe een aparte rechtspersoon op. Meer details m.b.t. de rechtsvorm zijn op dit moment nog niet beschikbaar en zullen wellicht voorwerp uitmaken van een decretaal initiatief over de Vlaamse Parkstatuten.

4.2 WORDEN DE LABELS WETTELIJK VERANKERD? WAT HOUDT DE WETTELIJKE VERANKERING PRECIES IN?

De idee is om de beide parklabels en het concept Vlaams Park decretaal te verankeren. De precieze details van deze wettelijke verankering zijn echter nog niet bekend. Volgens de timing zou de wettelijke verankering, op het moment van de oprichting van de Landschapsparken en Nationale Parken Vlaanderen, afgerond dienen te zijn, zodanig dat het statuut op basis van een ministerieel besluit kan worden toegekend.

4.3 ZIJN ER (WETTELIJKE) VERPLICHTINGEN VERBONDEN AAN HET LABEL ALS LANDSCHAPSPARK OF NATIONAAL PARK VLAANDEREN?

Het erkennen van een gebied als Vlaams park heeft geen onmiddellijke gevolgen voor de eigenaars of gebruikers van percelen gelegen binnen de Vlaamse parken. Er zijn geen verplichtingen die doorwerken in de vergunningverlening verbonden aan het label Landschapspark of Nationaal Park Vlaanderen. De masterplannen voor de Nationale Parken en Landschapsparken zijn geen juridisch verordenende beleidsplannen en vormen dus ook geen basis voor het vergunningenbeleid.

We gaan voor de realisatie van de parken uit van het creëren van kansen voor natuur en landschap door het overtuigen tot medewerking aan het realiseren van de ambities.

Er wordt wél verwacht dat de gebiedscoalitie en het projectbureau het masterplan realiseren volgens de vooropgestelde timing. De operationele plannen worden periodiek geëvalueerd, ondermaatse prestaties hebben mogelijk een gevolg op korte termijn op de financiering van het projectbureau en, op lange termijn, op de erkenning.

De zorgplicht zoals beschreven in artikelen 14 en 16 van het Natuurdecreet is wat sommige milieujuristen een horizontale maatregel noemen en daar verandert de ligging in een Vlaams park niets aan.

De intentie om in bepaalde zones naar natuurontwikkeling te streven, is een ambitie waar de partijen die het masterplan opstellen en goedkeuren zich toe engageren. Indien een lokaal bestuur zo'n masterplan valideert

Indien een investering op een plaats die grenst aan een park substantieel bijdraagt aan de kwaliteit van het landschapspark of nationaal park, wordt niet uitgesloten dat hiervoor de investeringsmiddelen kunnen ingezet worden. Concreet zal dit bekeken worden bij de uitwerking van het masterplan en operationeel plan.

4.5 WAT WORDT VERWACHT ALS BIJDRAGE VAN DE LOKALE BESTUREN?

Het totale operationeel budget van het projectbureau omvat de personeelsmiddelen, de werkingsmiddelen en de jaarlijkse provisie voor investeringen. Bij erkenning voorziet het financiële plan in een bijdrage van de lokale overheden (gemeenten en provincies samen) van minimaal 20% van dit totale budget. De precieze omvang van de operationele budget is afhankelijk van de voorziene equipe en wordt bepaald o.b.v. het operationeel plan. Op basis van een raming is het bedrag van de gezamenlijke lokale bijdrage per park:

Gezamenlijke lokale bijdrage per coalitie/park (20%) - raming				
	personeel en werking		jaarlijkse provisie	TOTAAL (max. scenario)
	vast	variabel	investeringen	
Nationaal Park VL	67.000	45.000	40.000	152.000
Landschapspark	67.000	15.250	40.000	122.250

De bijdrage van de lokale besturen wordt berekend als de som van de jaarlijkse financiële bijdrage van gemeentes en provincies aan investerings-, werkings-, en personeelskosten gedeeld door de som van de jaarlijkse financiële bijdrage van gemeentes, provincies en Vlaamse Overheidsinstanties aan investerings-, werkings-, en personeelskosten. Inbreng van personeel van een partner wordt niet in rekening gebracht want vormt geen onderdeel van het projectbureau tenzij het een detachering betreft aan het projectbureau.

4.6 HOE VERHOUDT HET LABEL LANDSCHAPSPARK ZICH TOT DE BESTAANDE LANDSCHAPSPARKEN?

De bestaande initiatieven vormen een (vaak zeer goede) voorbereiding op een mogelijke erkenning als Vlaams Park. Alleen kandidaten die geselecteerd worden op het einde van de planfase zullen formeel het label Landschapspark kunnen voeren met de bijhorende ondersteuning en voordelen.

4.7 WORDT ER EEN KOEPELORGANISATIE VOOR DE VLAAMSE PARKEN OPGERICHT?

Voor de aansturing en beleidsafstemming wordt een Vlaams Parkenbureau opgericht. De doelstellingen van het Vlaams Parkenbureau zijn:

- Link met het overkoepelende Vlaamse beleid garanderen zodat de individuele Parken elk maximaal bijdragen tot het Vlaamse beleid;
- Implementatie van de planningscyclus: toekennen van subsidies, opvolgen rapportering, evaluatie en monitoring van het parkenbeleid;
- Kennisuitwisseling, kruisbestuiving en intervisie tussen parken organiseren door structureel overleg te faciliteren;
- Actieve kwaliteitsbewaking op vlak van de verschillende thema's waaronder ook ecologie, water, ontsluiting, toeristisch en recreatief aanbod, ruimtelijk beleid, erfgoedbeheer, landbouwtransitie....;
- Uniforme merkontwikkeling en communicatiestrategie ifv. PR en marketing (toerisme) en branding (i.f.v. diensten);
- Efficiëntiewinsten maximaliseren tussen parken enerzijds en tussen parken en Vlaamse Overheid anderzijds, door voor gelijkaardige thema's in diverse parken opdrachten te bundelen (oa. inbreng van expertise vanuit Vlaamse Overheid, externe opdrachten, etc.).

4.8 IS JACHT NOG TOEGELATEN IN EEN VLAAMS PARK?

Een Vlaams Park legt geen bijkomende wettelijke verplichtingen of beperkingen op. M.a.w. geldt de vigerende wetgeving m.b.t. faunabeheer onverminderd. Voor percelen gevat door een beheerplan type 4 (reservaat) gelden de bestaande restricties. Dit betekent dat multifunctioneel bosbeheer, inclusief faunabeheer, in Natuurbeheerplan Type 4 mogelijk is, op voorwaarde dat dit de realisatie van de ecologische functie en van de natuurstreefbeelden niet bemoeilijkt of verhindert.

4.9 KAN EEN PRIVATE EIGENAAR OF VERENIGING DEELNEMEN AAN EEN NATIONAAL PARK VLAANDEREN OF LANDSCHAPSPARK?

Private eigenaars of privaatrechtelijke verenigingen die (gezamenlijk) meer dan 200 hectare inbrengen kunnen vrijwillig deelnemen aan een gebiedscoalitie van een park om mee te werken aan de realisatie van de doelstellingen van een Nationaal Park Vlaanderen of Landschapspark.

Een private eigenaar kan zijn eigendom laten opnemen binnen de contour van het Nationaal Park, indien de gronden gelegen zijn in de natuurkern of in de zone voor natuurontwikkeling. De eigenaar wordt aangemoedigd om een natuurbeheerplan type 4 op te maken. De regel tot opmaak van een natuurbeheerplan type 4 geldt voor 75% van de uiteindelijke natuurkern zodat niet elke deelnemende eigenaar voor een type 4 dient te kiezen.

Eigenaars die (gezamenlijk) meer dan 200 hectare inbrengen in de natuurkern worden gevraagd om een engagementsverklaring in te vullen bij het indienen van de conceptnota.

4.10 WAT IS DE IMPACT OP LANDBOUW EN ONDERNEMINGEN?

Vlaamse Parken leggen geen bijkomende verplichtingen op voor landbouwers of ondernemingen i.k.v. de vergunningverlening. Dit betekent dat de vigerende wetgeving onverminderd geldt. Dit betekent echter niet dat door de realisatie van het masterplan geen effect mogelijk is. In Landschapsparken en delen van een Nationaal Park Vlaanderen is ruimte voor landbouw passend binnen de doelstellingen voor de Vlaamse Parken en de visie van het masterplan van het betrokken park. De oprichting van een Nationaal Park Vlaanderen of een Landschapspark zal bijkomend kansen generen voor ondernemingen o.a. in kader van lokale tewerkstelling, pilootprojecten, verbreding activiteiten, streekbranding, toeristisch recreatieve ontwikkeling, etc.

